

ἀσχολουμένους· ὁ γερμανὸς Gesenius, ὁ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατ. ἀκμάσας, ἀναφέρει τὰ ἐξῆς ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ *Geschichte der hebräischen Sprache* (Ἱστορία τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης), σελ. 406, ἅτινα μεταφέρομεν ἐνταῦθα, ὡς χαρακτηριστικὴν λαμπρῶς τὴν παχυλοτάτην ἀμάθειαν τοῦ κλήρου τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν· «Ἡδὴ περὶ τὰ μέσα τῆς 17' ἑκατ. ὁ Corn. Heresbach (*Orat. de laudibus litterar. Graec. f. 26*), ἤκουσεν ἱεροκήρυκα ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τὰ ἐξῆς λέγοντα·

«Παρουσιάζουσιν ἡμῖν νέαν τινὰ γλῶσσαν Ἑλληνικὴν ὀνομαζομένην· ἀπὸ ταύτης πρέπει τις νὰ φυλάττηται, διότι δίδει αἰτίας εἰς αἰρέσεις. Ἐνιαχοῦ ἔχουσι καὶ βιβλίον ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ γεγραμμένον· τὸ βιβλίον τοῦτο γέμει ἐχιδνῶν. Καὶ ἄλλη τις γλῶσσα θέλει νὰ ἀνακύψῃ, ἡ Ἑβραϊκὴ· οἱ ταύτην σπουδάζοντες γίνονται Ἰουδαῖοι.» Ἐξοκλουθῶν δὲ ὁ Gesenius λέγει, ὅτι καὶ ἐν τῇ ἐν Τριδέντῳ συνόδῳ ὅμοιαι φωναὶ ἠκούσθησαν.

Ἐν Γερμανίᾳ, ἔνθα, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, πολλοὶ λόγοι περὶ τὴν Ἑβραϊκὴν ἡσχολοῦντο, ἀνεφάνη καὶ ὁ διασημώτατος ἐκεῖνος ἀνὴρ, ὁ κηδεμὼν καὶ ἐπιστήθιος τοῦ Μεγάλχλονος φίλος Reuchlin, ὅστις ἕνεκα τῶν ποιικιλωμάτων αὐτοῦ γνώσεων μέγα ὄνομα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἐκτήσατο καὶ ὡς συγγραφεὺς τὴν πρῶτην Ἑβραϊκὴν γραμματικὴν διὰ τοὺς χριστιανούς· «Πατὴρ τῆς Ἑβραϊκῆς γραμματικῆς καλεῖται» ὁ μέγας ὅμως οὗτος ἀνὴρ ὤφειλεν ἕνεκα τῶν περὶ τὴν Ἑβραϊκὴν σπουδῶν αὐτοῦ ὡς αἰρετικὸς νὰ κηρυχθῆ καὶ νὰ καταδιωχθῆ παρὰ τῆς ἀλαρθάστου ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Ἐκτὸς τοῦ Reuchlin ἤκμασεν μετὰ ταῦτα πολλοὶ διάσημοι Ἑβραϊολόγοι, οἵτινες διὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν τὰς ἐρεῦνας ἐν τῇ Γραφῇ ἔτι μάλλον ἐτελειοποίησαν, ἀλλὰ τούτων τὰ ὀνόματα παραλείπομεν μὴ θέλοντες νὰ ἐπιβαρύνωμεν τὴν μνήμην τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Ἐστίας διὰ τῆς ἀναγραφῆς σειρᾶς ὀνομάτων. Ὅ,τι δὲ ἀξιοσημείωτον κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἔχομεν νὰ ἀναφέρωμεν εἶνε, ὅτι πολλοὶ λόγοι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, παραδεχόμενοι ὅτι ἡ Ἑβραϊκὴ ἦτο ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ ἡ μήτηρ πασῶν τῶν γλωσσῶν, ἡσχολήθησαν νὰ ἀποδείξωσιν ἀληθῆ τὴν ἰδέαν τῶν ταύτων, συγγράψαντες πολλὰ ἐτυμολογικὰ συγγράμματα, δι' ὧν ἐπειρῶντο διὰ παντοίων μηχανικῶν καὶ βεβιασμένων τρόπων τὰς λέξεις τῶν διαφόρων γλωσσῶν ἐκ τῆς Ἑβραϊκῆς· καὶ ἐτυμολογῆσαι.

Τινὲς μάλιστα, ὡς ὁ Γάλλος Guichard, διεσχυρίζοντο ὅτι ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι ἔγραφον ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά, οἱ δὲ Ἕλληνες καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ, δύναται τις ἄπλῶς ἀναγινώσκων τὰς λέξεις τῶν διαφο-

ρων ἄλλων ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὴν Ἑβραϊκὴν αὐτῶν καταγωγὴν νὰ εὔρη. Ἡ ἰδέα αὕτη περὶ τῆς Ἑβραϊκῆς ὡς μητρὸς πασῶν τῶν γλωσσῶν ἐπεκράτησε μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ ὀνομαστοτάτου τῶν φιλοσόφων Leibniz, ὅστις πρῶτος συστηματικῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς τὴν ἰδέαν ταύτην κατεπολέμησε καταδιβάσας τὴν γλῶσσαν ταύτην ἐκ τοῦ ὕψους εἰς ὃ ἡ ἀγαν εὐσέβεια τῶν πρὸ αὐτοῦ λογίων εἶχεν ἀνακαθίστασι. Ἀλλ' ὁ πόλεμος οὗτος τοῦ Leibniz δὲν ἀπεθάρρυνε τοὺς σοφοὺς εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν Ἑβραϊκῶν γραμμάτων· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα μετ' αὐτὸν ἤκμασεν οἱ διασημώτατοι τῶν Ἑβραϊολόγων. Ἐκ τούτων μνημονεύομεν ἐνταῦθα τῶν ἐξῆς τριῶν· διότι οὗτοι εἶνε οἱ ἀνωψώσαντες τὴν Ἑβραϊκὴν φιλολογίαν εἰς βαθμὴν ἐπιστήμης καὶ οἱ ἀποχωρήσαντες αὐτὴν ἀπὸ τῆς θεολογίας, τῆς ὁποίας ἡ φιλολογία αὕτη μέχρι τοῦδε ὡς παράρτημα ἐθεωρεῖτο. Τῶν τριῶν τούτων πρῶτος εἶνε ὁ ὀλλανδὸς Albert Schulteis, ὁ κατὰ τὰ μέσα τῆς 17' ἑκατ. ἀκμάσας καὶ τιμώμενος ὡς ἀρχηγὸς Σχολῆς Ὀλλανδικῆς ὀνομαζομένης καὶ ἀκμαζούσης τότε ἐν ταῖς Πανεπιστημίαις τῶν Κάτω Χωρῶν, ἔνθα τὰ τεμὲν ταῦτα τῶν Μουσῶν διέπρεπον τότε καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν φιλολογίαν· δεῦτερος τούτων εἶνε ὁ πρὸ ὀλίγον μνημονευθεὶς Gesenius, ὅστις διὰ τὰς ἐμβριθεστάτας αὐτοῦ συγγραφὰς οὐχὶ μόνον ὡς ἀρχηγὸς ἑτέραις Σχολαῖς εἰσέει ἐν Γερμανίᾳ ἀκμαζούσας τιμάται, ἀλλὰ καὶ πατὴρ τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης ὀνομάζεται. Πάντας ὅμως τούτους ὑπερέβαλλεν ὁ Γερμανὸς Ewald, ὅστις διὰ πλείστας καὶ σπουδαιοτάτας αὐτοῦ συγγραφὰς χαλκένδρος καλεῖται. Ἐκ τῶν ἐμβριθῶν λοιπὸν συγγραφεῶν τῶν ἀνδρῶν τούτων ἀπεδείχθη, ὅτι εἰ καὶ ἡ Ἑβραϊκὴ δὲν εἶνε ἡ μήτηρ τῶν ἄλλων γλωσσῶν, εἶνε ὅμως μία τῶν ἀρχαιοτάτων· Ὡς κεκτημένη δὲ τὸν καθαρότερον καὶ ἐντελέστερον τύπον πασῶν τῶν γλωσσῶν, τῶν εἰς τὴν σημιτικὴν γλωσσικὴν οἰκογένειαν ἀναγομένων, τίθεται ἐν τῇ αὐτῇ βαθμίδι, ἣν κατέχει καὶ ἡ Σανσκριτικὴ μετὰ τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν ἢ Ἀρίων λεγομένων γλωσσῶν. Ὡς κεκτημένη δὲ φιλολογίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν διδάσκεται ἐν πάσι τοῖς Πανεπιστημίαις τῆς Εὐρώπης· ἐν Γερμανίᾳ μάλιστα δὲν ὑπάρχει γυμνάσιον οὐδὲ ἱσραϊτικὴ σχολή, ἔνθα ἡ γλῶσσα αὕτη δὲν διδάσκεται παραλλήλως πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν γλῶσσαν.

Οἱ Ἀραβες ἔχουσι πατροπαράδοτον καὶ ὀρθοσκευτικὴν ἐντολὴν τὸν πολλαπλασιασμόν καὶ τὴν διατήρησιν τῶν δένδρων. Κατ' αὐτοὺς ὅστις φυτεύσῃ δένδρον θεωρεῖται εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος, κηθῶς καὶ ὅστις τὸ φθεῖρῃ φονεύς.